

RLB70 - Přednáška č. 4 a 5 - (30. 10. 08)

Monasteriologie I, II a III: klášterní síť
Ladaku, školy tibetského buddhismu, život
mnichů-hierarchie, sakrální architektura

Školy tibetského buddhismu:

- **Ňingmapa (stará škola)** – Šántarakšita, Padmasambhava, 8. století (Osm mahájóga tanter, Dzogčhen; kánonická linie-kama, linie pokladů-terma, linie čistých vizí-dagnang atd.)
- **Kadampa (škola vázaná příkazy)** – Atíša, Domtön, 11. stol. – v 15. stol. vstřebána linií Gelugpa (Lodžong-skrze transformaci atd.)
- **Sakjapa (škola šedé země)** – Könčhog Gjalpo, Dogmi, Sakja Pandita, 11. stol. (Lamdä-cesta a její plody atd.)
- **Kagjüpa (škola předaných příkazů)** – Tilopa – Naropa – Marpa – Milaräpa – Gampopa, 11. stol. (Mahámudra, Šest jóg Náropy atd.; linie Digung Kagjü, Dugpa Kagjü atd.)
- **Gelugpa (škola vzorné řehole/ctnosti)** – Congkhapa, 14. a 15. století (jednota súter a tanter; Mádhamaka)

Tři klenoty (sa. *triratna*, tib. *könčhog sum*)

- Buddha (tib. *sanggjä /sangṣ rgjas/*) – tedy také učitelé, lamové, guruové atd.
- Dharma (tib. *čhö /čhos/*) – tedy nauka, doktrína, správný a ladný řád, zákon atd.
- Sangha (tib. *gedün /dge 'dun/*) – tedy společenstvo mnichů, obec a komunita náboženských profesionálů a ordinovaných praktikujících – mužů i žen atd.

Buddhistický kánon/Trojí koš (sa. tripitaka, tib. denö sum)

Pálijský kánon sthvirů – sanskrtský kánon

sarvástivádinů – kánon mahásánghiků v čínštině

- Vinajapitaka – vznik sanghy, pravidla pro mnichy, mnišky (1. koncil r. 480 př. n. l.)
- Sútrapitaka – rozpravy Buddhy a jeho učedníků, uspořádán do pěti sbírek (1. koncil r. 480 př. n. l.)
- Abhidharmapitaka – kompendium buddh. psychologie a filozofie (? jako 1. a 2.)

Tibetský buddh. Kánon – Kandžur a Tandžur

- Vytvoření tib. písma Thönmi Sambhótou v 7. stol.
- Songcän Gampo (7. stol.) – Thisong Decän (8. stol.) a „první šíření buddhismu (tib. ngadar)“ viz Padmasambhava a „druhé pozdější šíření buddh. (tib. čhidar)“ po Atíšovi viz linie
- První seznamy (tib. karčhagy) z 8. a 9. století
- První kodifikace – Kandžur (překlady slov Buddhových – Künga Dordže) a Tandžur (překlady komentářů – Butön Rinčhendub) ve 14. stol. v klášteře Narthang - mnoho dalších revizí

Složení Kandžuru a Tandžuru:

- Např. dle Dergeského Kandžuru a Tandžuru
 - Kandžur: Devět oddílů z nichž nejdůležitější je např. Dulwa (vinaja-pravidla), Šerčhin (Pradžňápáramitá-morální filozofie), Do (sútry-naukové texty), Gjü (tantra-magické a esoterické texty, rituální praktiky)
 - Tandžur: Čtrnáct oddílů z nichž nejdůležitější se týkají např. tanter, pradžňápáramitá, súter, vinaji, džáta, gramatiky, poetiky, historie, astrologie, medicíny a farmakologie, literárních příběhů atd.

Mnišská hierarchie:

- Mnich začátečník: Bhikšu/Bhikšuní (tib. **gelong**/gelong ma – gelob ma) či ctnostný mnich v celibátu plně ordinovaný: **gelong**
- Novic: Šramanera/ tib. **gecchul**
- Novicka: Šramanerika/ tib. **gecchul ma**
- Učitel/mnich: **lama/dapa**
- Učitel/dohlížeč: **gegän**
- Představený kláštera/opat: **khänpo**
- Studovaný mnich: **geše** (viz gewa' i šežen)

Tibetská buddhistická architektura v Ladaku:

- Architektura rané fáze (r. 1000 – 1300)
 - Ladak: klášter Alči, Lamajuru/Senggegang, Manggjü
 - Guge/Lahaul a Spiti: klášter Tabo, Lhalün
- Architektura pozdní fáze (po r. 1400)
- Architektura 20. a 21. století

Školy tib. buddhismu v Ladaku:

- Kadampa – klášter Alči (Alči Čhökhor), v 11. stol. založen Rinčhen Zangpem (resp. žákem Kaldän Šerabem, od 15. stol. Gelugpa
- Gelugpa – klášter Spituk i Likir (původně Kadampa) založen ve 12. stol. za vlády Lhačhen Gjalpa/Bum De